

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/201693,Uroczystosci-pogrzebowe-sp-Eugeniusza-Lisa-ps-Bystry-Nowa-Deba-24-maja-2024.html>
13.04.2026, 07:32

[Następny](#)

[Powrót](#)

Uroczystości pogrzebowe śp. Eugeniusza Lisa ps. „Bystry” - Nowa Dęba, 24 maja 2024

W uroczystościach wziął udział prof. dr hab. Krzysztof Szwagrzyk - wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej i dr hab. Dariusz Iwaneczko - dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie

24.05.2024

Dzisiaj w Nowej Dębie odbyły się uroczystości pogrzebowe śp. Eugeniusza Lisa ps. „Bystry”. Żołnierz podziemia antykomunistycznego został rozstrzelany 75 lat temu, dzisiaj spoczął obok żony Anieli.

W uroczystościach wzięła udział licznie zgromadzona rodzina, prof. dr hab. Krzysztof Szwagrzyk - wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej, dr hab. Dariusz Iwaneczko - dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie, europoseł Bogdan Rząsa, posłowie na Sejm RP Teresa Pamuła i Fryderyk Kapinos, wicestarosta tarnobrzeski Robert Pędziwiatr, burmistrz Nowej Dęby Wiesław Ordon, przedstawiciele służb mundurowych: wojska, policji, straży pożarnej, poczty sztandarowe, „Strzelcy”.

Dziś w Nowej Dębie Polska żegna swojego żołnierza honorami państwowymi i wojskowymi, modlitwą, dobrym słowem i należną żołnierzowi salwą honorową nad grobem. Odprowadza na wieczną wartę człowieka, który przed laty był żołnierzem NSZ Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, walczył w oddziałach „Boruty”, „Uskoka”. Kiedy w maju 1946 r. dołączył do oddziałów antykomunistycznego podziemia wierzył, że spełnia swój patriotyczny obowiązek walki ze złem, jakim był komunizm. Wierzył w świętość sprawy i znaczenie słów modlitwy, gdy Boga Wszechmogącego prosił o siłę i moc wytrwania w walce o Polskę. Przez ponad dwa lata walczył z aparatem terroru o zwycięstwo, a z czasem już tylko o przetrwanie. Niestety metodą katyńską odebrano mu życie, po bardzo wielu latach narodziła się wolna Polska i upomniała się o Eugeniusz Lisa „Bystrego”, 17 listopada 2020 r. na kwaterze nr 17 Cmentarza przy ulicy Unickiej w Lublinie odnalazła jego doczesne szczątki, wydobyla z głębi ziemi, przywołała po imieniu, położyła do trumny, otuliła białoczerwoną flagą i odprowadziła żołnierza na wieczną wartę - powiedział w swoim wystąpieniu prof. Krzysztof Szwagrzyk.

Uroczystości mające charakter państwowy rozpoczęły się Mszą Świętą żałobną pod przewodnictwem ks. kan. Andrzeja Barzyckiego na Cmentarzu Komunalnym w Nowej Dębie. To właśnie do tego miasteczka rodzina Eugeniusza Lisa przeniosła się z Lubelszczyzny. Po Eucharystii doczesne szczątki zmarłego odprowadzono na miejsce wiecznego spoczynku. W grobie tym spoczywa Aniela Lis, żona zamordowanego w wieku 27 lat Eugeniusza Lisa. Kobieta była jego równolatką, zmarła w 2014 roku. Po stracie ukochanego męża drugi raz nie wyszła za mąż. W pogrzebie wziął udział między innymi syn Eugeniusza - Mieczysław, jedyny żyjący spośród trójki jego dzieci.

Eugeniusz Lis - urodził się 3 lutego 1922 r. w Albertowie powiat Lublin. Był synem Jana i Józefy Romanek. Miał trzech braci: Jana, Stanisława i Waclawa. Wszyscy jego bracia byli w oddziałach leśnych, zginęli podczas walk z siłami UB. Przez wiele lat mieszkał w Podgłębokiem gmina

Wiśniowice, powiat Chełm. Ukończył 7 klas szkoły powszechnej. Był rolnikiem. Ożenił się z Anielą Gil, z którą miał troje dzieci.

Eugeniusz Lis „Bystry” był żołnierzem podziemia antykomunistycznego, podczas okupacji sowieckiej działał na terenie powiatów lubelskiego, krasnostawskiego i włodawskiego. W okresie od maja 1946 do 19 listopada 1948 r. był żołnierzem oddziałów partyzanckich NSZ Stefana Brzuszka „Boruty” i Henryka Bobrzyka „Kostka”. Od września 1947 r. przebywał w związanym z WiN oddziałem Stanisława Kuchcewicza „Wiktora”. Był zastępcą dowódcy.

Został aresztowany przez funkcjonariuszy UB 19 września 1948 r. Przeszedł bardzo brutalne śledztwo, bicie i tortury. Zarzucono mu udział w „14 zabójstwach” m.in. w Puchaczowie, gdzie był dowódcą grupy, a także „zabójstwo” komendanta posterunku MO w Łęcznej. Nie przyznał się do zarzucanych mu czynów.

Rozprawa odbyła się 20 lipca 1949 r. przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Lublinie. Składowi sędziowskiemu przewodniczył kpt. Florian Kirschke. Ławnikami byli strz. Mieczysław Olejnik i strz. Stefan Gawroński. Prokurator był nieobecny. Akt oskarżenia zawierał 51 zarzutów dotyczących przestępstw, których oskarżony miał się dopuścić będąc w oddziałach NSZ i WiN.

Eugeniusz Lis „Bystry” został skazany na mocy art. 86 § 2 KKWP na podstawie art. 32 i 33 KKWP na łączną karę śmierci, a także utratę wszystkich praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze, a także przepadek mienia. Sąd przyjął jako okoliczność obciążającą długi (dwa lata) okres przebywania skazanego w organizacji WiN. Eugeniusz Lis uznany został za jednostkę szczególnie niebezpieczną dla ładu i porządku prawnego.

Postanowieniem z dnia 1 października 1949 r. NSW nie uwzględnił skarg rewizyjnych skazanego i jego obrońcy. Wyrok z dnia 20 lipca 1949 r. utrzymano w mocy. Prezydent Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski w stosunku do Eugeniusza Lisa „Bystry”. Wyrok został wykonany 23 września 1949 r. o godzinie 18:30 w więzieniu na Zamku lubelskim, w obecności prokuratora por. Bohdana Bylińskiego, lekarza Szymona Wildsteina, księdza mjr. Władysława Bodziaka, komendanta więzienia pchor. Stanisława Kapronia i plutonu egzekucyjnego pod dowództwem kpr. Zdzisława Rescha. Zwłoki rozstrzelanego Eugeniusza Lisa „Bystrego” pogrzebano bezimiennie w nieznanym miejscu na cmentarzu przy ul. Unickiej.

Szczałki Eugeniusza Lisa odnaleziono w listopadzie 2020 r. podczas prac ekshumacyjnych prowadzonych przez Instytut Pamięci Narodowej na cmentarzu rzymskokatolickim przy ulicy Unickiej w Lublinie.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)